

BLÅ VÄGEN

av Albert Jussila

— Får vi presentera oss?

— Jomenvisst.

a'Scania (snabb gul postdiligens AC 814, Scaniamotor med sega hästar och norsk Larvikskaross, extra slank, bara 235 cm bred).

n'Albert (Johansson från Storuman. Kört postbuss i över 30 år).

a'Margit (Gustafsson. Charmfull rattsnitsare från Åsele, favoritsträcka Umeå—Lycksele).

På väg. Teckning av Johan Lundgren.

Iva och Margit framför Postens långfärdsbuss på Busstorget i Lycksele.

a'Iva (Woxén. Västerbottensfrälst skolmagister från Stockholmstrakten. Kör a'Scania på sommarlovett mellan Umeå och Storuman. Har hjärtat kvar i Lycksele sen seminarietiden. Bl a lyrisk uttydare av det västerbottiska ordet »vårs?»).

n'Gösta (Sander. Trafikchef i Lycksele och därmed n'Gösta med hela norra Sverige).

n'Robin (Sundberg. En av n'Göstas duktiga medarbetare. Pratar västerbottiska med närkes-iin).

a'Gunvor (Blå Vägsfarare, min postfru från Farsta).

Inledningen har fört dig till Västerbotten. Med n' före namnet slipper alla däruppe långa utläggningar om vilken Albert diligensförare vi pratar om. På damsidan ett a', lika enkelt det. Och a'Scania gör vi till dam — ett modernt landsvägskepp.

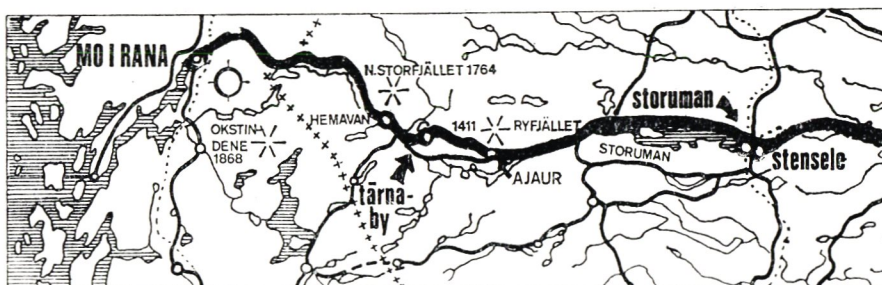
En ljum sommarkväll i Lycksele. n'Robin tar emot a'Gunvor och mig på busstorget. Vi går husesyn på diligenstrafikens huvudkontor. Får veta att n'Gösta förhandlar i Tärnaby om höstens skolturer. I begrundan framför trafikchefens namnskytt frågar a'Gunvor hur besökarna egentligen titulerar en trafikchef (direktör, trafikchefen, chefen...?) n'Robin sa: — Dem säj *du* åt n'Gösta så klart!

Gott fiskevatten. Teckning av Johan Lundgren.

Hur det moderna arbetarskyddet i Posten ska presenteras är avklarat. — Hej då, vi ses snart igen! Vi lämnar n'Robin och vandrar ut i en ljuvlig sommarafton i Lapp-Stockholm. På Stora torget inviger Skogisarna ett klotterplank med bihang. Högtidstalaren lovar röja undan det sista som skiljer stan från det sydliga Stockholm och täckelset faller. På vita delen av tavlan läser vi i kvällningen: »Billigare snus!» och »Bort med hårdsprejade flickor från Ansía.» Bihangstavlan är för spridare av runda ord. Enkelt nog, en svart tavla med svarta kriter. n'Robin har ordnat ett mysigt familjhotell. Utsikt över Umeälven som med blankt vatten skiljer oss från andra sidan — Ansía — med många fina turistanordningar.

Morgon. Livligt busstorg. Moderna postdiligenser. Jättelastrum eller litet sådant allt eftersom last eller resenärer dominerar. Vi möter a'Scania. En flicka i blåblommigt kortkort och en flicka i jeans och blommig utanpåskjorta, det är a'Margit och a'Iva, besättningen, som presenterar sig. Ut ur Lycksele. Vi färdas uppströms. a'Margit styr med lillfingersnätta ratt-rörelser och klarar skickliga möten i trånga passager. Alla manöverorgan sitter rattåt (se ordlistan). a'Iva pratar i mikrofon. Kopplar bort den och

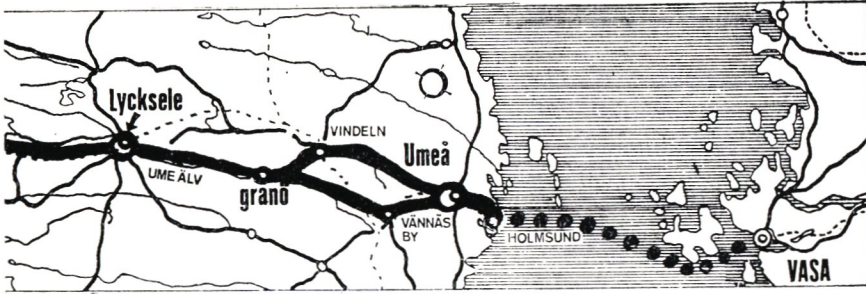
Blå vägen.

pysslar med oss längs gången. a'Gunvor frågar efter ställen att plocka eller köpa åkerbär (*Rubus arcticus*), gudomligt gott mellan tårtbottnar till exempel. Får snabbt besked av a'Margit som vet fina åkerrenar i Åseletrakten — men längs Blå Vägen, tyvärr inga åkerbär i år. a'Iva drar sig baki bussen till några fritidsfiskare. Kundtjänsten handlar om bästa vatten, redskap, fisksorter, tillredning, rökeri och allt vad. Tanken fladdrar. n'Elof Lövgren, våran ekonomidirektör sa på konferens att »vi i Posten ska vara på hugget». På Blå Vägstraden odlar alla postare kundtjänst och trafikvärvning av bästa sort.

På kartan brevid ser du Blå Vägen. Sommartid kör Posten snabbtur från Umeå till Mo i Rana i Norge. Ena dagen motströms Uman till Mo i Rana, andra dagen medströms Uman genom fjällandskap, skogsbygd och jordbruksbygd. Hela tiden blåa strömmande vatten inom kort synhåll. Längst, längst däruppe under en smal vägbro en skummande fjällbäck som föraren pekar ut som Umans första försök att bli största Västerbottensälven. Sedan Umeälven, Storuman, Umnässjön, Gäutan, Överuman, forsar, dammar och sel. Livsnerven i en bygd som vill leva vidare fylld av liv. Vägen skär igenom myrland, moras och berg. Kommer ihåg pojåkårens tidningsläsning. Enkronasvägar som ryktbare landshövdingen Gustaf Rosén satte igång. Valkade nävar, sega hästar, skottkärra, hacka och spade. Nya vägar av dåtidens AMS-modell blev till för en krona metern . . .

I Storuman kliver ny besättning på. n'Albert övertar kaptensstolen. Presenterar sig på trygg Västerbottniska, säger att vi ska vara välkomna och iväg bär det. Ur mikrofonen får vi detaljer ur storslaget landskap och med Västerbottniska tonfall. n'Albert har också med ett raskt grepp införlivat hela det lappländska inlandet med Västerbotten. Låter trevligt med »Storsyten, Västerbottens högsta fjäll».

Paret af Ekenstam håller värdshus i Hemavan. Vad sägs om nygräddade våfflor, vispgräddade och rårörda hjortron ovanpå? Kaffe och te därtill. Alla antikaloriteorier smälter bort i samma takt som vi mumsar våfflor.

a'Gunvor och jag bekantar oss grundligt med ett ungt par längst fram i bussen. a'Dagmar och n'Premysl från Prag. Långväga fåglar som söker och funnit strövmarker, tystnad och ro. Ganska märkligt, vi kan sända portofria hälsningar med dem till en gammal sirlig tjeckisk dam vi mött på en annan resa i Skottland.

Norska sidan stupar brant i serpentinsvängar. a'Scania får god användning av sina slanka linjer. I Mo finns järnverk. Röken pudrar björkstammarna rosafärgade, husväggar och allt. Vi äter middag på hotell. Skriver vykort. På tomten intill nattar n'Albert våran Scania som först fått nytvättade utsiktsfönster av n'Albert. — Morgon igen. n'Albert sysslar med nypåstigna. Expedierar fermt i svenska och norska kronor med hjälp av

Bussar vid järnvägsstationen i Storuman.

en effektiv hjälptabell. Nu far vi rättvänt, jag menar medströms Uman. I Slussfors möter vi Rompan. Äntligen öga mot öga! Efter 35 år! Det gäller vår Huckleberry Finn-tillvaro en bit uppströms Umeå landsförsamlings medeltidskyrka. n'Kalle, n'Ola, de andra och jag. En oskriven sjörövarlag bland åborna sa att forsbrutet timmer och andra småbitar fick bärgas till ved. Med n'Kalle i spetsen riggas en flotte av några urskogstimmer. Sen pågår bärgningen sommaren lång — med många ofrivilliga dopp och bättre simkunnighet som följd. Så skall sista fångnet bäras uppför brinken. Rönnbärssmak i munnen, höstterminen ligger nära.

Rompan har hälsat på i natt! Hela fångnet rivet, av smidiga båtshakar fört utanför länsbommen och våran flotte med . . . Sönderslagen och nu på väg till rätter ägare, Holmsundsbolaget via Flottningsföreningens sorteringsverk på Ön. Men det härligaste av allt: En hälsning på en uppsikad brädlapp »Låt bli timret!» Det smakar snus, tjära, kaffeeld i natten, detta budskap från Rompan — mera prosaiskt Flottningsföreningens älvrensare från skogsland till sorteringsverk.

Vi borde släppa loss hela Sverige med barn, blomma, släkt och goda vänner på Blå Vägen i sommar eller en annan sommar. Vilken geografilektion för skolbarn! Där finns fisk, våfflor, fria vidder, fria rymder och vänliga människor redo och tar emot. Tror bestämt n'Gösta gillar att vi

Timmer i Ängermanälven vid Resele. Foto Robin Sundberg.

gemensamt spräcker Blå Vägens trafikprognos medsamma. Tack goda läsare för ditt intresse för en urgammal led som blivit modern väg. Väl mött på på Blå Vägen i postdilignens eller för egen maskin!

PS

Den utlovade ordlistan kommer här:

Vårs? — Var då nånstans?

Rattåt — Nära till hands, allt inom bekvämt räckhåll.

Och till a'Margit och a'Iva: a'Gunvor och jag hittade allt våra åkerbär nära Blå Vägens Umeända. Mer säger vi inte om det bärstället.

DS

Äventyrlig timmerbärgning. Teckning av Johan Lundgren.

NÅGRA FAKTA

Blå som färgen på hav och sjö och älv, en väg som förbinder bygder och länder. Från Mo i Rana och atlantkusten under Polcirkeln över gränsfjällryggen. Vägen söker källflödena till Umeälven som den följer i dess 50-mila lopp till Umeå och Kvarken. Moderna färjor tar resenären över till Finland och över Blå Vägens band. Nya sjöar och vattendrag styrker resenärens förhoppning om det blå och vägen leder vidare på finskt land. Vid finsk-sovjetiska gränsen i Karelen gör vår moderna landförbindelse halt. Tillfälligt halt hoppas arbetsgruppen för Blå Vägens förlängning. Man hoppas att Sovjetunionen öppnar sin gränspport och sina vägband till nya blå vatten som Ladoga. Vi ska göra kartläsningen lättare: — Mo i Rana under Polcirkeln — Tärnaby — Storuman — Lycksele — Vindelns — Umeå — Vasa — Lappo — Viitasaari — Kuopio — Joensuu — Värtsilä.

Blå Vägen är en mellanriksled med hygglig och ofta god standard. Statliga vägpengar har kompletterats med kommunala vägsatsningar. Blå Vägen för dig genom kulturbygder med bevarade sårarter i bebyggelse och levnadssätt. Fjord och fjäll, lågland, skogsbygd och ödevidder blandas. Och vänliga samhällsbor hälsar dig välkommen som turist varhelst du söker ditt kvarter. Och för dig återstår bara detta: — Skaffa broschyrer, läs, längta, önska dig bort i det blå — till Blå Vägen!